

ЖІНКА У ЗОНІ

- Хіба ми їх шукали? - Олесь лукаво всміхнувся.

Ніби видіння з екрана прийшло напливом з минулого літа: побачив, як вона кидається голісною русалкою услід за кинутими ним ключами, а він з лжка за нею навздогінці, і не можуть знайти, і, борючись, він перевертає її горілиць на килимі і заламує тонкі руки. О, літечко його безумств!.. Це метання спійманого у радіаційних полях, брунівський рух божевільного, що бачить не видиме іншим гамма-промінням і шаліє од безвиході!..

Після аварії багато хто з Олесевих знайомих хлопців не лише з ЧАЕС, узагалі з Прип'яті, зазирнувши за край життя, ніби з ланцюга зірвалися, пустилися берега, поспішали вхопити хоч випадкової, хоч транзитної радості, спізнати інших барв життя, нового його смаку. Ризик постійного перебування в зоні породжував потребу так само кидатися назустріч усьому руйнівному, небезпечному ніби для того лише, щоб утвердитись у шекспірівському "порвалася зв'язь времен": ось-ось вона, твоя смерть, ближче, ніж можна було передбачити, дихає тобі в потилицю, глузуючи з твоєї нервозності. Бо колишне, усталене в звичаях і оточенні побутування безповоротно втрачене. Немов те, що було до війни. Втрачене разом з домівкою, з речами, кинутими напризволяще, з сусідами, що їх розкидало, як вибуховою хвилею, кого куди. Прийшло усвідомлення нового себе, вразливого і цілком доступного для смерті. Якийсь фронтовий чорнобильський мазохізм... І Олесь ніби квапився скористатися всім, що дарував випадок, а тут якраз немов з неба зійшла йому Вона...

Зійшла не зійшла, а злетіла в одній тувельці, як Попелюшка, з ескалатора в метро, він ледве встиг вихопити другий, зламавши тонкий каблук, що застряв між гофрованими сіддями. Окуляри її, чи те, що лишилися від них, валялися долі; кризь поліетиленову торбу стікала вода з розбитої пляшки просто їй на спідницю, а вона, розгублена, ще не прийшовши до тями від переляку, невидючим поглядом дивилася то на нього, то на каблук і тувельку у його руках...

Нічого не лишалося, як зіграти лицаря: зловив таксі, привіз потерпілу на Русанівську набережну, та й по всьому б... але щось було в ній таке, що примагнічувало, не відпускало, інтригувало навіть (якось таємниця?) - і він залишився на чай. Певної миті, може, від екзальтації з чудної пригоди, відчув себе мало не поетом. Йому сподобалося її ім'я - тоненьке, як крижинка в березні, тануча від сонця, чи як плач незнаной птахи з чужої планети, чи загадковий сплеск двох клавіш на самотньому фортепіано у місячну ніч... Сам дивувався тоді собі: чого це його, доволі цинічного технаря, потягло на поезію... Інша річ реактор, комп'ютер... Проте несподівано для себе продовжував вживатися в роль, зіптив доволі незграбний комплімент:

- Правильно римується ваше ім'я: Інна - піаніно!

Господина заперечливо похитала головою, сумно всміхнулася і, підвівши очі на портрет щасливого, розсміяного атлета з білявим, у пухнастих кучериках хлопчиком на руках (як він досі, йолоп, не помітив його!), тихо проказала:

- Ні, моє ім'я уже три роки римується з піаніно...

Так Олесь дізнався про автокатастрофу, у якій побувала й вона, з якої вийшла вдовою, поховавши синовка через тиждень після чоловіка. Дізнався і - розгубився. Уже не хотілося вдавати ані лицаря, ані зальотника. Він посерйознішав і споважнів, ніби не випадково зайшов у дім покійного друга, перед родиною якого не знати чому досмертно винен.

Олесь від природи був добра співчутлива людина, жінкам взагалі не міг заподіяти

зла, і як же тепер лишати її саму, таку ширю, беззахисну, з цими розбитими окулярами, з одною тувелькою з одірваним каблукком... Він рішуче намірився тоді зарадити їй.

- Я миттю до майстерні й назад. За півгодини усе поверну цілим. Ви не запечечуєте?

Вона заперечувала. Олесь зрозумів, що ця дивна, якась магнетична і водночас закомплексована самотня жінка уже не чекає ні від кого добра... З його досвіду виходило, що жінки заперечують найчастіше те, чого їм боязко хотіти. Наполіг, аби вона просто послухалась його, як старшого, і все буде прекрасно.

Інна скорилася якось здивовано, недовірко, але в усьому: несподівано, по правді, не лише для нього, а для себе самої. Була слухняна. Ніби уся вона - тільки слух, звернений до нього, "героя Чорно-

Зона. Побачення з пам'яттю.

біля", і безмежна була, дивна, не співмірна з його добром, її вдячність і довірливість.

На цьому слід було йому поставити крапку. Ба ні! Важкий чорнобильський хрест. Проте відмовитися бачити себе в ореолі її захвату, віддзеркаленим у її сяючих очах, - це було для Олесья понад силу. Хай тішаться святенники: де лебедина вірність, де цнотливість і подружня відданість - він народжений вільним, а не рабом, тому неважає лицемірну мораль. Він зустрів жінку, сама хвилююча аура якої надає йому переваги абсолютної цінності. Це ніжне милосердя, ця лагідна іронія, ця бентежна її видючість ясновидиці обеззброює його гордість, але так по-материнськи оберігає його вразливість... Ні, він тоді не фальшивив, не брехав їй. Прекрасне - було. Цілий рік вони прожили ніби між небом і землею - і це був рай.

Проте прекрасне було недого. Інна дивилася на нього як на героя, страждальними очима проводжала на вахти в Чорнобиль, навіть молитися почала за тих, хто в зоні. Літо вісімдесят шостого - хто знав тоді, чого чекати від загрозливого мовчання атомного вулкана?! Вона боялася тепер його втратити. У неї вже був трагічний досвід швидкоминучого щастя.

А він і гадки не мав, що в наш прагматичний час хтось здатен іще на таке всеосяжне почуття. Адже така любов зобов'язувала. І - зв'язувала. Олесью ж хотілося свободи. Свавільним інстинктом приреченого на смерть він відчував, що в раю більше заборон, аніж у пеклі. Він немовби вже й звик ходити по мінному полю, і там - у своєму "вдома" - не бачив місця для жінки.

Його вже дратувало те нав'язливе прагнення Інни будь-що найнятися на роботу в зону. Ну, хоч друкаркою, аби тільки бути поруч не поруч, а ближче до нього!.. І ось Олесь терпляче перекопував її зачепати до його розлучення, з яким визначився остаточно. Його ревнюща "торпеда", казав він про жінку, зі світу зведе з'ясуванням стосунків і моральним осудом колективу, організованим за кращими абсолютами кодексу будівників комунізму. А ЧАЕС, як відомо, "працювала на комунізм". І кругова порука бездоганності тяжіє над колективом станції досі.

- Ти витримаєш це приниження? - питає.

- Я витримаю все, - відповіла.

- А я - ні.

Він не хотів наражати її на переслідування і гнівні інвективи свого васала в спідниці. На пересуди й плітки. На зазіхання адміністрації втрутися в їхнє недоторканне й сокровенне.